

Jenei Gábor*

A KNOW-HOW JOGI OLTALMA AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ ÜZLETITITOK-VÉDELMI IRÁNYELVJAVASLATÁNAK ELEMZÉSE ALAPJÁN – II. RÉSZ

Szüleimnek és dr. Faludi Gábornak

4. A TRIPS-MEGÁLLAPODÁS

A szerzői és iparjogvédelmi oltalmi tárgyak maguktól értetődően nemzetköziek. A szellemi alkotások exportálását akaratlagosan sem lehet megakadályozni, az emberi gondolkodás egyik alapélménye és végeredményben célja is a kielélt gondolat, elmélet, eszme másokkal való megosztása. A művészeti és műszaki alkotások ennek megfelelően országhatárokat átugorva is terjednek. Különösen így van ez napjainkban, a technológia, a tömegkommunikáció fejlődésével, a világháló nyújtotta lehetőségekkel és világunk nyitottabbá és szabadabbá válásával. A szerzői és iparjogvédelmi oltalmi tárgyak nemzetközi forgalma általánosan ismert és egyre erősödő tendencia, amely természetesen megfelelő jogi szabályozási köntöst igényel.

4.1. A TRIPS-megállapodás története és általános bemutatása

A nemzeti jogokban kiépülő oltalmakkal párhuzamosan elkezdődtek a tárgyalások egy nemzetközi rendszer kiépítésének szükségességéről is. Ez a folyamat a 19. század végére elvezetett az első egyetemes jellegű nemzetközi megállapodások elfogadására mind a szerzői jog, mind az iparjogvédelem területén.⁹⁷ A szerzői jogi oltalmi tárgyak egyetemes egyezményét 1886-ban kötötték meg Bernben, az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény (a továbbiakban: BUE) néven.⁹⁸ Az iparjogvédelem közös nemzetközi minimumszabályait lefektető egyezmény megalkotására pedig már három évvel korábban, 1883-ban sor került, az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniós Egyezmény (a továbbiakban: PUE) néven.⁹⁹ Mindkét egyezmény máig ható, a területén a legátfogóbb szabályo-

* Jogi diplomáját az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tan-
székén szerezte 2015-ben. Diplomamunkájával „A szellemi tulajdon gazdasági szerepe” kategóriában
első díjat nyert a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala Ujvári János diplomadíj-pályázatán. Szerkesztett
változat.

⁹⁷ *Lontai Endre, Faludi Gábor, Gyertyánfy Péter, Vékás Gusztáv: Magyar polgári jog – Szerzői jog és ipar-
jogvédelem. Eötvös József Kiadó, Budapest, 2012, p. 16.*

⁹⁸ *Lontai, Faludi, Gyertyánfy, Vékás: i. m. (97), p. 17.*

⁹⁹ *Lontai, Faludi, Gyertyánfy, Vékás: i. m. (97), p. 17.*

zást nyújtó nemzetközi megállapodás, amelyeknek Magyarország is részese.¹⁰⁰ A szellemi tulajdon vagy az ennek ernyője alá vont oltalmi tárgyak spektrumának szélesedésével és a szellemi alkotások gazdasági jellegének erősödésével a szellemi tulajdon a nemzetközi gazdasági egyezmények látókörébe került.¹⁰¹ Ennek a folyamatnak a betetőzéseként 1994-ben az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (a továbbiakban: GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény egyik mellékmegállapodásaként megalkották a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló, ún. TRIPS-megállapodást. A TRIPS-megállapodásnak jelenleg 160 részes állama van, köztük Magyarország is, amely az elsők között csatlakozott a megállapodáshoz.¹⁰² Sok más bilaterális, illetve multilaterális megállapodás mellett az előzőekben említett három megállapodás szerepe kiemelendő a szerzői jog és az iparjogvédelem nemzetközi jogforrásai közül, mivel állandó hivatkozási alapnak, zsinórmértéknek számítanak a nemzeti (és az európai uniós) jogalkotásban és a jogtudományi munkában.

A berni és a párizsi egyezmény a 20. század második felére már nem tudta kellőképpen ellátni feladatát annak ellenére, hogy addigra többszöri módosításon mentek át.¹⁰³ Az utolsó jelentős változásra a PUE vonatkozásában a stockholmi (1967), míg a BUE vonatkozásában a párizsi (1971) módosítással került sor, ám az egyezmények fejlesztése és határait szélesítése ezzel megrekedt.¹⁰⁴ A hidegháború időszakában, illetve Kína megjelenésével a nemzetközi gazdasági kapcsolatokban szinte lehetetlen volt konszenzusra jutni az egyezmények újabb módosításait illetően. Ezt felismerve az akkori technológiai és innovációs világ-hatalom, az Amerikai Egyesült Államok kétoldalú megállapodások kötésébe kezdett. Több országgal szabadkereskedelmi egyezményeket kötött, amelyekben a szellemi tulajdon-védelmi szabályokat a saját érdekeinek megfelelően alakíthatta, mivel a másik fél a kereskedelmi kedvezményekért cserébe hajlandó volt elfogadni az Amerikai Egyesült Államok által e téren megszabott feltételeket. Amikor a lehetőség elérkezett rá, a fejlett államok (az USA, Japán, az Európai Közösség egyes államai stb.) világszinten is megpróbálták alkalmazni a már bevált modellt, ezért a GATT-tárgyalások uruguayi fordulójában a szellemi tulajdon-jogok védelmének rájuk előnyös szabályait összekapcsolták a kereskedelmi kedvezményeket nyújtó szabályokkal. A tárgyalások végére az innovációs nagyhatalmak elérték céljukat, a szerzői jogi és az iparjogvédelmi szabályok a Kereskedelmi Világszervezetet (a továbbiakban:

¹⁰⁰ A BUE-t Magyarország az 1975. évi 4. törvényerejű rendelettel, míg a PUE-et az 1970. évi 18. törvényerejű rendelettel hirdette ki.

¹⁰¹ *Lontai, Faludi, Gyertyánfy, Vékás*: i. m. (97), p. 19.

¹⁰² http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm (utolsó elérés időpontja: 2015. január 16.).

¹⁰³ A BUE esetében ez a római 1928-as, a brüsszeli 1948-as, a stockholmi 1967-es, és a párizsi 1971-es, míg a PUE esetében a brüsszeli 1900-as, a washingtoni 1911-es, a hágai 1925-ös, a londoni 1934-es, a liszaboni 1958-as és a stockholmi 1967-es módosításokat jelentette.

¹⁰⁴ *Annette Kur, Thomas Dreier*: *European Intellectual Property Law*. Edward Elgar, Cheltenham, UK, 2013, p. 24.

WTO) is létrehozó Marrakesh-i Egyezmény részévé váltak. Az egyezményben az 1C függelék tartalmazza a TRIPS-megállapodást. Tekintettel arra, hogy az egyezmény úgynevezett „csomagalku”-technikát¹⁰⁵ alkalmaz, azok az államok, amelyek a WTO-tagság előnyeit élvezni kívánják, kötelesek elfogadni a TRIPS-megállapodást is. A TRIPS-megállapodás szabályozási rendszerében helyenként átveszi a korábbi nemzetközi egyezmények szabályait, néhol azonban, ahol a szabályok hiányoztak, új szabályt ad, néhol pedig a meglévőt erősíti, szigorítja, ezért a TRIPS-megállapodást gyakran a „Paris-plus” és a „Berne-plus” jelzőkkel illetik.¹⁰⁶ Az egyik ilyen pont, ahol a TRIPS túllép az uniós egyezményeken, az üzleti titok/ know-how védelme. A TRIPS-megállapodás 39. cikke a nyilvánosságra nem hozott adatok védelme címmel a know-how védelmét deklarálja, elsőként a jelentősebb multilaterális nemzetközi megállapodások közül.¹⁰⁷ A PUE 10bis cikke kimondja ugyan a versenyellenes magatartások tilalmát, azonban nem rendelkezik kifejezetten az üzleti titok/ know-how védelméről. A TRIPS-megállapodás a maga 73 cikkével a korábbi egyezményeknél jóval szélesebb kört ölel fel, és az összes jelentős oltalmi tárgyra ad minimumszabályokat az iparjogvédelem és a szerzői és kapcsolódó jogok terén. A TRIPS-megállapodás egy ún. „minimumszabály-egyezmény”, ami azt jelenti, hogy a részes államok az egyezmény átültetése során szabadon járhatnak el, azonban az egyezményben meghatározottnál alacsonyabb védelmi szintet nem határozhatnak meg, ahogy ezt maga a TRIPS-megállapodás is kimondja 1. cikkében. Az egyezmény jelentőségét azonban ez kevésbé kérdőjelezheti meg, hiszen a nemzeti szabályok kialakítása során a jogalkotók jellemzően a TRIPS-megállapodás szabályait veszik alapul, így pedig a TRIPS által kitűzött jogközelítő cél is megvalósulhat.

4.2. A TRIPS-megállapodás know-how-ra vonatkozó szabálya

A TRIPS-megállapodásban a 39. cikk vonatkozik a know-how-ra. A cikk A nyilvánosságra nem hozott adat védelme címet viseli, *Daniel Gervais*, a TRIPS egyik elismert kommentárjának szerzője szerint azért, hogy minden más jogrendszer már létező szabályától megkülönböztesse magát.¹⁰⁸ A 39. cikk 2. pontja, amely a TRIPS-megállapodásban a tényleges védelmet lefekteti, a hivatalos magyar fordításban így hangzik:

A természetes vagy jogi személyeknek lehetőséget kell adni arra, hogy a jogosan ellenőrzésük alá tartozó információnak a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal ellentétes módon, hozzájá-

¹⁰⁵ A csomagalku lényege, hogy több vitatott kérdést összekapcsolnak egy megbonthatatlan csomagot alkotva, amelyet a tárgyaló felek vagy elfogadnak úgy ahogy van, vagy elutasítják. L. *Kende Tamás, Nagy Boldizsár, Sonnevend Pál, Valki László* (szerk.): *Nemzetközi jog*. Complex Kiadó, Budapest, 2014, p. 180.

¹⁰⁶ *Kur, Dreier*: i. m. (104), p. 25.

¹⁰⁷ *Daniel Gervais*: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. Sweet & Maxwell, London, 2012, p. 541.

¹⁰⁸ *Garvais*: i. m. (107), p. 541.

mulásuk nélkül mások által való megszerzését vagy felhasználását és nyilvánosságra hozatalát megakadályozzák mindaddig, amíg az ilyen információ:

- titkos abban az értelemben, hogy mint egységes egész vagy elemei bármely megjelenése és összeállítása általánosan nem ismert, vagy könnyen nem ismerhető meg az olyan körökben mozgó személyek számára, akik rendes körülmények között az említett információval foglalkoznak;
- kereskedelmi értékkel rendelkezik, mivel titkos; és
- titokban tartása érdekében az adatok felett ellenőrzés gyakorlására feljogosított személy a körülményekhez képest ésszerű lépést tett.¹⁰⁹

Lábjegyzet a 39. cikk 2. pontjához: A jelen rendelkezés alkalmazásában „a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal ellentétes mód” fogalom legalább az olyan gyakorlatot jelenti, mint a szerződésszegés, bizalmas közlés megsértése és szerződésszegésre való rábírás, és tartalmazza a nyilvánosságra nem hozott adatok olyan harmadik felek általi megszerzését, akik tudták vagy zömmel saját hanyagságuk folytán elmulasztották megtudni, hogy a megszerzés magába foglalja az ilyen gyakorlatot is.

A kommentár a jogi oltalom, illetve az oltalmazhatóság feltételei közül a nemzetközi jelleg figyelembe véve emel ki néhány fontosabb kérdést.¹¹⁰ Az első feltétel – a titkosság – vonatkozásában a kommentár szerint az elsődleges tesztnek az információ hozzáférhetőségének kell lennie. Az általánosan nem ismert, illetve könnyen meg nem ismerhető fordulatot Gervais szerint úgy kell érteni, hogy az adott területen jártas személy tudásával, tapasztalataival összevetve a kérdéses információ nem számít nyilvánvalónak („comparing it with the knowledge of a person 'skilled in the art'”). A titkosság követelménye nincs meghatározott területhez kötve, arra limitálva. A kommentár szerint a titok egyszerűbb, jelentéktlenebb megsértése („limited breach in secrecy”) elfogadható akkor, ha a jogosult azonnali és eredményes lépéseket tesz az információ további személyek számára való megismerhetőségének korlátozására, illetve nyilvánosságra kerülésének a megakadályozására. Ilyen azonnali és hatásos lépésként a megállapítási és ezzel együtt abbahagyási, illetve eltiltási kereset jöhet szóba a magyar jog szerint, megtoldva a jogérvényesítést könnyítő eljárási intézményekkel

¹⁰⁹ 1998. évi IX. törvény az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről 1. C) melléklet 39. cikk (2) bekezdése, az angol eredeti szövegben: „Natural and legal persons shall have the possibility of preventing information lawfully within their control from being disclosed to, acquired by, or used by others without their consent in a manner contrary to honest commercial practices so long as such information:

(a) is secret in the sense that it is not, as a body or in the precise configuration and assembly of its components, generally known among or readily accessible to persons within the circles that normally deal with the kind of information in question;

(b) has commercial value because it is secret; and

(c) has been subject to reasonable steps under the circumstances, by the person lawfully in control of the information, to keep it secret.”

¹¹⁰ Garvais: i. m. (107), p. 542.

(pl. biztosítási intézkedés) a gyorsaság érdekében. A kommentár pedig az ún. „injunction”-t említi, amely az eltöltő végzésnek feleltethető meg. A megtehető és -teendő lépések természetesen minden nemzeti jogban mások lehetnek, a lényeg az, hogy az intézkedés hatásos és elég gyors legyen ahhoz, hogy a titokban maradást biztosítani tudja. Olyan nagyobb titoksértések („major breach”) azonban, amelyek az ilyen intézkedést már nem teszik lehetővé, megszüntetik az oltalmat. Az oltalom megszűnésének ellenére a jogosult kártérítés iránti igényét az általános szabályok szerint érvényesítheti. Az oltalom második feltétele a TRIPS-megállapodás szerint az, hogy az információ titkossága révén kereskedelmi értékkel rendelkezzen. A kommentár szerint a tényleges kereskedelmi érték nem lényeges feltétele az oltalomnak.¹¹¹ *Gervais* azzal érvel, hogy ha a kérdéses információt a versenytársak meg kívánják szerezni, az megalapozza a vagyoni értéket jelentő versenyelőnyt. Ennél is továbbmenve azt állítja, hogy az információ értékteremtő módon való hasznosíthatósága sem feltétel, elég az, hogy a versenytársak olyanként tekintenek rá, aminek kereskedelmi értéke van, abból kiindulva, hogy az titkos. Az nem kérdés, hogy egy ilyen titkos „ismeret” is versenyelőnyt jelenthet egy vállalkozás számára, az azonban kérdéses, hogy szükséges-e a know-how-val azonos módon védeni egy „bölcsek köve”-szerű, adott esetben a gyakorlatban használhatatlan titkot.¹¹² Harmadik feltételként a titokban tartás érdekében tett észszerű lépéseket (az angol eredeti szövegben: „has been subject to reasonable steps ... to keep it secret”) követeli meg a 39. cikk. Ezzel kapcsolatban a kommentár a nemzeti jogok szétartó szabályozását és az ennek alapján rendelkezésre álló lehetőségek sokszínűségét emeli ki, azonban általános érvényű tesztet is megpróbál meghatározni. Ilyen tesztként – elég általánosan megfogalmazva – a titokban tartás érdekében tett lépések minőségét említi, vagyis azt, hogy az adott lépések mennyiben alkalmasak a titokban tartás biztosítására.¹¹³ Alapvető követelmény az, hogy minden olyan személy, akinek jogszerűen jut birtokába az információ, jogilag legyen kötelezve arra, hogy az információt titokban tartsa. Ennek érdekében általánosan elfogadott intézmények a titoktartási és a versenytilalmi megállapodás. Amennyiben ezek a feltételek megvannak, a know-how jogosultjának a nemzeti jog alapján lehetőséget kell adni arra, hogy az információ mások által, a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal ellentétes módon való megszerzését, felhasználását és nyilvánosságra hozatalát megakadályozzák. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatra vonatkozó lábjegyzet nem ad definíciót, azonban a joggyakorlat számára hasznos példálózó felsorolást nyújt arra nézve, hogy mi tekintendő tisztességtelen gyakorlatnak. A TRIPS-megállapodás 39. cikkének

¹¹¹ *Garvais*: i. m. (107), p. 542.

¹¹² A vagyoni értéket a védjegy törvény kommentárja is a fogalomképességben, tágabb értelemben a hasznosíthatóságnak, az oltalmi jog és a hasznosítás másnak való átengedhetőségében látja. A nem hasznosítható ismeretet ki kell zárni a know-how-védelem köréből. L. *Faludi Gábor, Lukácsi Péter* (szerk.): *A Védjegy törvény magyarázata*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2014, p. 683.

¹¹³ *Garvais*: i. m. (107), p. 543.

3. pontja¹¹⁴ pedig a hatósági eljárásokban (a hatóság szakemberei számára szűk körben) ismertté vált know-how védelmét deklarálja a gyógyszerek és a mezőgazdasági vegyi termékek vonatkozásában. Ez azt jelenti, hogy a WTO-tagállamoknak olyan szabályozást kell fenntartaniuk, amely a know-how hatósági eljárásokból való kikerülését, ismertté válását és tisztességtelen kereskedelmi felhasználását hatékonyan meg tudja akadályozni. A TRIPS itt a gyógyszerekre és a vegyi termékekre szűkíti a speciális szabályt, azonban az általános védelem szempontjából is különösen fontos a hatósági, bírósági eljárásokban (a jogérvényesítés érdekében vagy a termék piacra vitelének engedélyezése céljából) felfedett know-how titokban tarthatósága, amelyre az Európai Unió friss irányelvtervezete kapcsán a következőkben még ki fogunk térni.

5. AZ EURÓPAI UNIÓ ÜZLETITITOK-VÉDELMI IRÁNYELVJAVASLATA

5.1. Az irányelvjavaslat megalkotásának indítékai és céljai

Az Európai Bizottság „Europe 2020” stratégiájának egyik kiemelt célkitűzése az „innovatív Unió” létrehozása.¹¹⁵ Az „innovatív Unió” az egységes piac gördülékeny működését terjesztene ki a szellemi tulajdon-jogokra, a technológiatranszferre és a kapcsolódó tárgykörökre az Európai Unión belüli K+F és innováció ösztönzése, illetve az innováció jobb használhatósága érdekében. A Bizottság előtt lebegő végső cél egy „szellemi tulajdoni egységes piac” létrehozása, amely megalkotásának egyik lépése a 2013. november 28-án előterjesztett irányelvjavaslat is az üzleti titok/know-how védelméről.¹¹⁶ A „Europe 2020” stratégiában a Bizottság kiemeli, hogy ha lépést akarunk tartani a fejlett országok gazdaságával, életszínvonalával stb., akkor az EU innovációs politikáját is újra kell gondolnunk. Mára a különböző iparágak vezető vállalkozásai szerint a szellemi tulajdon-jogok között a know-how (és a védjegyek) oltalma átvette az első helyet a szabadalmaktól a fontossági sorrendben,¹¹⁷ ezért érthető, hogy az Európai Bizottság is kiemelt területként kezeli. Emellett a Bizottság, felis-

¹¹⁴ A hivatalos magyar fordításban: Amennyiben a Tagok vegyi elemeket hasznosító gyógyszer- vagy mezőgazdasági vegyi termék forgalomba hozatalának jóváhagyásához olyan, még nyilvánosságra nem hozott tesztek vagy más adatok rendelkezésre bocsátását követelik meg, amelyekhez csak számottevő erőfeszítés révén lehet hozzájutni, védeniük kell az ilyen adatokat a tisztességtelen kereskedelmi felhasználással szemben. Emellett a Tagoknak védelmet kell nyújtaniuk az ilyen adatok nyilvánosságra jutásával szemben, kivéve, ha azt a közérdek védelme teszi szükségessé, vagy ha lépéseket tesznek annak biztosítására, hogy az ilyen adatok a tisztességtelen kereskedelmi felhasználással szemben védelemben részesüljenek.

¹¹⁵ <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> (utolsó elérés időpontja: 2015. január 19.).

¹¹⁶ Az irányelvjavaslat hivatkozási száma a COM (2013) 813, míg a jogalkotási eljárás hivatkozási száma 2013/0402/COD.

¹¹⁷ Egy amerikai egyesült államokbeli felmérés alapján, a jelentést l.: Business Use of Intellectual Property Protection Documented in NSF Survey. National Center for Science and Engineering Statistics, Infobrief, 2012. február: <http://www.nsf.gov/statistics/infbrief/nsf12307/nsf12307.pdf> (utolsó elérés időpontja: 2015. január 19.).

merve azt, hogy tagállami szinten igen eltérő szabályozási megközelítéseket alkalmaznak, az üzleti titok/know-how vonatkozásában is harmonizálni kívánja a szabályokat. A célja ennek is nyilván az, hogy a gazdasági életben lecsapódó, széttartó know-how-ra vonatkozó szabályok ne hátráltassák a közösség fejlődését, a gazdasági növekedést.

A Bizottság javaslatát megelőzően végzett tanulmány tanúsága szerint a vállalkozások többsége szükségesnek tart valamilyen uniós szintű szabályozást.¹¹⁸ Az uniós szabályozás a belső piac szempontjából mérlegelve azzal az indokkal jöhet létre, hogy a szabályozás által nyújtott garanciák hozzájárulnak az egységes belső piac hatékonyabb működéséhez. Az EU-n belüli egyenetlen és helyenként alacsony szintű, illetőleg hiányos védelem gátja az innováció közösségen belüli felhasználásának. A különböző nemzeti szabályozások miatt költségesebb a védelmet több országra kiterjedően fenntartani, mint amekkora az elérhető haszon egy adott tagállami piacon. Az egységes és kiszámítható védelem hiányában a vállalkozások pedig nem kockáztatják meg know-how-juk elvesztését, hanem inkább megmaradnak az ismert szabályozás keretei között. A TRIPS-megállapodás szabad átültetést engedő 1. cikke alapján az európai országok nagyon eltérő szabályozási rezsimit alakítottak ki és tartanak fenn. A tagállamonként eltérő szabályozás már az alapkérdések terén is jelentős árnyalatokat mutat, így más és más lehet a know-how definíciója (vagyis az oltalmi tárgy), a jogsértés fogalma (pl. a jogsértő tudatállapota tekintetében), illetve az érvényesíthető szankciók köre is. Sok tagállamban meghatározatlan a know-how védelme a jogi eljárásokban, illetve jelentős eltérések találhatók a vonatkozó munkajogi szabályok terén.

5.2. Az oltalom lehetséges formái a közösségi jogban, áttekintés a széttartó nemzeti szabályozásról az Európai Unión belül¹¹⁹

Az előkészítő tanulmányok a polgári jogi, ezen belül a kereskedelmi jog és a szellemi alkotások joga terén fellelhető általános szabályozási környezetet, illetve a jogérvényesítésre nyitva álló lehetőségeket és a büntetőjogi szabályozási keretet vizsgálták az egyes tagállamokban. Ezt a metodikát követve mutatjuk be a nemzeti jogok szabályozásának különbségeit és hasonlóságait, ennek megfelelően tehát a szellemi alkotások jogának általános bemutatásával kezdjük az áttekintést.

¹¹⁸ A Baker & McKenzie által az Európai Bizottság számára készített előkészítő- és hatástanulmány (a továbbiakban: előkészítő tanulmány I.) elérhető a http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/trade-secrets/130711_final-study_en.pdf címen, p. 14–16 (utolsó elérés időpontja: 2015. január 21.).

¹¹⁹ Az ebben a fejezetben található áttekintés a Bizottság számára, az irányelvjavaslat előterjesztését megelőzően készített tanulmányokra támaszkodva készült. A Baker & McKenzie által készített előkészítő tanulmány elérhetőségét l. az előző, 118. lábjegyzetben, míg a Hogan Lovells által készített tanulmány (előkészítő tanulmány II.) elérhető a http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/trade-secrets/120113_study_en.pdf címen.

5.2.1. A know-how-ra vonatkozó tagállami szabályozás a szellemi alkotások joga terén

A szabályozás gyökerét és a fellelhető hasonlóságok többségét a TRIPS-megállapodás 39. cikke adja, figyelemmel arra, hogy az EU mind a 28 tagállama egyben WTO-tag is. A TRIPS által nyújtott keret nyomán kialakított szabályozás azonban – figyelemmel a szabad átültetés lehetőségére¹²⁰ – meglehetősen differenciáltságot mutat az egyes tagállamokban. A szellemi tulajdon-jogi szabályokba integráltan a tagállamok közül Olaszország, Portugália és Svédország ad know-how-ra vonatkozó szabályokat, illetőleg Franciaország is, de csak korlátozottan. A tagállamok többségében a know-how-szabályozás keretét a tisztességtelen verseny elleni szabályok biztosítják, azonban a munkajogviszony keretén belül, illetőleg annak megszűnését követően megvalósított üzletitok-sértést szinte az összes tagállam szabályozza munkajogi, illetve általános polgári törvénykönyvében. Ez alól kivételt képeznek az angolszász államok (az Egyesült Királyság és Írország), amelyek a common law-t követve a know-how védelmét is bizalmi és kontraktuális kérdésnek tekintik, és ennek alapján nyújtanak védelmet. Ebbe a körbe tartozik Málta is, amely szintén csak szerződéses alapon nyújt védelmet a know-how-nak. A tanulmány azonban kiemeli azt a véleményt, hogy a kifejezett szabályozás hiánya nem feltétlenül jelent alacsonyabb szabályozási szintet, hiszen a vizsgált jogrendszerekben az olyan információk, amelyek meghatározott feltételeknek megfelelnek, mindenhol védelmet élveznek.¹²¹ A kérdés inkább az, hogy az eltérő szabályozás hátráltatja-e olyan mértékben az EU belső piacán folyó kereskedelmet, hogy azt érdemes legyen központosítani és egységesíteni. Az eltérések a know-how fogalmának meghatározásánál kezdődnek, a védelmi kör gyakran nagyon tág, és e körbe a vállalkozások számára fontos információk jelentős része általánosságban bevonható, ugyanakkor néhány közös pont meghatározásán kívül jelentős különbségek figyelhetők meg. A tanulmány által felfedezni vélt közös vonások – a gazdasági tevékenységhez kötődő technikai vagy kereskedelmi ismeret,¹²² a titkosság, a vagyoni értékűség és a nyilvánosságra kerülés esetében vagyoni hátrány okozásával való fenyegetés – a tagállamok üzleti titok/know-how fogalmában kifejezetten vagy kimondatlanul, de szerepelnek.¹²³ A fenti jellemzőknek megfelelő információknak tehát a tagállamok szinte mindegyike védelmet nyújt az üzleti titok ernyője alatt.

5.2.2. A know-how-ra vonatkozó tagállami szabályozás a jogérvényesítés terén

A jogérvényesítés terén is meglehetősen változatosságot mutat a tagállamok nemzeti szabályozása, amely részben a már előzőekben említett különbségeken alapul. Általánosságban elmondható, hogy a jogaiban megsértett jogosult köteles bizonyítani a bíróság előtt azt,

¹²⁰ L. A TRIPS-megállapodás 1. cikke, illetőleg a jelen tanulmány 4. fejezete.

¹²¹ Előkészítő tanulmány I.: i. m. (118), p. 24.

¹²² A gazdasági tevékenységhez való kötődést tágan értelmezve. L. *Faludi, Lukácsi*: i. m. (112), p. 677.

¹²³ Előkészítő tanulmány I.: i. m. (118), p. 25–26.

hogy az ismeret megfelel a know-how fogalmának, tehát ilyen védelemre egyáltalán igényt tarthat. Bizonyítani kell továbbá a titok megsértését és annak jogtalan voltát. Amennyiben a jogérvényesítésre a kártérítési jog keretén belül van lehetőség,¹²⁴ a jogosultnak bizonyítani kell a kárát is, és a károkozó magatartása és a kár bekövetkezése között fennálló kauzális kapcsolatot. Ha a károkozás szerződésszegéssel valósul meg, a jogosultnak kell bizonyítania a szerződés létét és a szerződésszegést, ám ez a fajta jogérvényesítés a kötelmi jog általános szabályain nyugszik, és minden tagállamban létező forma. A versenyjogi jogérvényesítést lehetővé tevő államokban¹²⁵ a jogosultnak azt is bizonyítania kell, hogy a cselekmény versenyellenes volt, illetőleg arra irányult, hogy a jogosult versenytársa előnyhöz jusson a piacon, vagy versenytorzító hatással járt. A jogsértő tudatállapota is kérdéses lehet, egyes államokban¹²⁶ a jogsértő jóhiszeműségétől függetlenül érvényesítheti igényét a jogosult, míg más államok a jóhiszeműen eljáró felet védelemben részesítik.¹²⁷ A jogsértés jogkövetkezményei többé-kevésbé hasonlóak az egyes tagállamokban, főleg a TRIPS-megállapodás kötelezően átültetendő szabályai miatt.¹²⁸ A jogkövetkezmények az államok többségében a nevesített szellemi tulajdon-jogok megsértése esetére biztosított jogkövetkezményekkel egyezően alakulnak. Ilyen általánosan létező jogkövetkezmények a jogsértéstől való eltiltás (amely ideiglenes intézkedésként is igénybe vehető), a kártérítés, az elkobzás, a megsemmisítés és a piacról való kivonás. A tanulmány kifejezetten magyar sajátosságként említi az ítélet közzétételét és a nyilvános bocsánatkérést mint polgári jogi jogkövetkezményt.¹²⁹ A know-how titkosságának megőrzésére a jogi eljárásokban kétféle megoldás mutatkozik, a Magyarország által is követett „in camera” eljárás, amikor az eljárásban részt vevő felek (jogi képviselők, szakértők stb.) titoktartási kötelezettség terhe mellett vehetnek részt az eljárásban, a peres iratokról, jegyzőkönyvekről pedig nem kaphatnak másolatokat, illetve a Németországban kifejlesztett ún. „Düsseldorf procedure”. A Düsseldorf procedure anynyit tesz, hogy az eljáró bíróság végzésben kötelezi az eljárásban résztvevőket, hogy az eljárás során megismert üzleti titkot mással nem oszthatják meg, még a saját megbízójukkal, ügyfelükkel sem. A know-how azonban ezen szabályok ellenére is nyilvánosságra kerülhet, kikerülhet az eljárásból, ami a jogérvényesítésre való hajlandóságot csökkenti a jogosultak körében. Az előkészítő tanulmány konklúziója az, hogy a tagállami szabályok korlátozottan képesek csak biztosítani a know-how titokban maradását, az EU tagállamai közül csak az Egyesült Királyság, Magyarország és Németország jogát ítéli olyanoknak, amely hatékonyan képes ellátni ezt a feladatot. Az előkészítő tanulmány készítésekor nem volt lezárult vagy

¹²⁴ Például a Benelux államok vagy Franciaország esetében.

¹²⁵ Pl. Németország, Ausztria és Magyarország is.

¹²⁶ Pl. Németország, Ausztria, ahol az eltiltás kérhető jóhiszemű személyekkel szemben is, de kártérítésre nem tarthat igényt a jogosult, csak abban az esetben, ha a jogsértés a tudomásszerzést követően is folytatódik.

¹²⁷ Pl. Magyarország, l. Ptk. 2:47. § (3).

¹²⁸ TRIPS-megállapodás 44–46. cikk.

¹²⁹ Előkészítő tanulmány I.: i. m. (118), p. 31.

folyamatban lévő határokon átnyúló jogi eljárás az EU területén, amire a tanulmány szerzői szerint a szabályozás bonyolultsága és az eljárás elhúzódó hossza szolgálhat magyarázatul. Egyes tagállamok¹³⁰ véleménye szerint az egységes jogi oltalom és szabályozás hozzájárulna az EU technológiai fejlődéséhez, a gazdasági ágazatok és a különböző tagállamokban honos gazdasági társaságok együttműködéséhez, és átláthatóbbá tenné az üzleti titokkal kapcsolatos szabályozást az EU-n belül.

5.2.3. A know-how-ra vonatkozó tagállami szabályozás a büntetőjog terén

A know-how büntetőjogi oltalmát mindegyik EU-tagállam elismeri, azonban a büntetések mértékében jelentős eltérések vannak. Egyes tagállamok területén jóval kisebb szigorral kell szembenéznie a jogsértőnek, ami logikusan arra vezetheti a jogsértőt, hogy az adott állam területén kövessék el a jogsértést, ha erre lehetőségük van. Ennek a szabályozási egyenetlenségnek – kiegészülve az EU területén érvényesülő *ne bis in idem* elvével – nemkívánatos következménye tehát egyfajta „forum-shopping”.¹³¹ Mindenesetre a tanulmány szerzői óvatosságra intenek a büntetőjogi szabályozás harmonizálása kapcsán, ami – habár nem valószínű, hogy ez egyáltalán tervben volt – elég volt arra, hogy ez a kérdéskör kimaradjon az irányelvjavaslatból.

5.3. Az irányelvjavaslat rendelkezéseinek elemzése¹³²

Az irányelvjavaslat rendelkezéseit egymást követő sorrendben tekintjük át, terjedelmi korlátok miatt azonban a kisebb gyakorlati jelentőséget felmutató rendelkezéseket kihagyjuk az elemzésből. Rögtön az első cikk határozza meg a javaslat tárgyi hatályát, amely szerint a javaslat „az üzleti titok jogosulatlan megszerzésével, felhasználásával és felfedésével szembeni védelemre vonatkozó szabályokat állapít meg”.¹³³ Az 1. cikk rögzíti továbbá az irányelvjavaslat minimumszabály-jellegét azzal, hogy kimondja, hogy a tagállamok a javaslatban előírtnál szigorúbb feltételeket is megállapíthatnak, azonban tiszteletben kell tartaniuk a 4. és 5. cikk, a 6. cikk (1) bekezdése, a 7. cikk, a 8. cikk (1) bekezdés második albekezdése, a 8. cikk (3) és (4) bekezdése, a 9. cikk (2) bekezdése, a 10. és 12. cikk, valamint a 14. cikk (3)

¹³⁰ A közös álláspontot Ausztria, Ciprus, Németország, Spanyolország, Svédország és Szlovénia fogalmazta meg.

¹³¹ A „forum-shopping” értelmében az előnyösebb anyagi jogi eredmény érdekében a felek az eljárásra jogosult fórumok közül a számukra legkedvezőbbet választják. L: *Mádl Ferenc, Vékás Lajos*: Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012, p. 473.

¹³² Az irányelvjavaslat rendelkezéseit a 2014. május 19-én, az Európai Tanács által nyilvánosságra hozott változat nyomán elemezzük. Ahol utalás történik egy korábbi állapotra, azt külön jelezzük. Az irányelvjavaslat e tanulmányban feldolgozott állapotában, magyar nyelven megtalálható az alábbi hivatkozáson: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9870-2014-INIT/hu/pdf> (utolsó elérés időpontja: 2015. január 21.).

¹³³ Javaslat: i. m. (132), 1. cikk.

bekezdése által lefektetett szabályokat. Ez a minimumszabály-jelleg az egyik fő problémája a javaslatnak. A 2. cikkben találhatóak a fogalom meghatározások, ami egyrészt pozitív, hiszen ahogy az előbbiekben láttuk a definíciók sokszínűsége adja a tagállami szabályozás széttartó jellegének gyökerét. Negatív azonban annyiban, hogy a javaslat által meghatározott fogalmak még mindig nem elég tiszták, és a gyakorlati használatban problémákat okozhatnak, ahogy a következőkben látni fogjuk. A javaslat elsőként az üzleti titok fogalmát határozza meg:

„...üzleti titok az alábbi követelmények mindegyikének megfelelő információ:

a) titkos abban az értelemben, hogy – mint egységes egész vagy mint elemeinek egy adott pontos konfigurációban összeállított összessége – általánosan nem ismert, illetve nem könnyen hozzáférhető az általában ilyen jellegű információval foglalkozó körökhöz tartozó személyek számára;

b) titkossága folytán kereskedelmi értékkel bír;

c) titokban tartása érdekében az információk feletti ellenőrzés gyakorlására feljogosított személy a körülmények figyelembevételével elvárható lépéseket megtette”.¹³⁴

Szembetűnő a hasonlóság a TRIPS-megállapodás által használt fogalommal, így a magyar jog szabálya¹³⁵ is megfelel a javaslatban használt fogalomnak. A legújabb szövegváltozathoz kivették a kereskedelmi érték tényleges vagy potenciális voltára való utalást,¹³⁶ holott ez választ adhatna a TRIPS-megállapodás elemzése során felmerült kérdésre, miszerint oltalmat élvez-e egy információ csupán a vagyoni érték „látszataért”, továbbá transzparenssebbé tehetné a vagyoni értékűség és a tényleges hasznosíthatóság kapcsolatát. A Max Planck Intézet szellemi tulajdon-jogi műhelyének a javaslatához kapcsolódó kommentárja¹³⁷ felveti, hogy az „elvárható lépések” kritériuma is pontosításra szorulna – a tagállamok különböző gyakorlata miatt – úgy, hogy az alatt azt kell érteni, hogy az információ a hozzáféréstől elzárt legyen, illetve a megismerésére jogosult személyek számára nyilvánvaló legyen a titkossága, nem szükséges azonban titoktartási megállapodások sokaságát kötni a megismerésre jogosult személyekkel.¹³⁸ Azt érdemes ezzel az észrevétellel kapcsolatban megemlíteni, hogy az Németországból érkezett, az EU talán legfejlettebb jogi kultúrával rendelkező államából, és a német jogi kultúrában természetesen érthető is az egyszerűsítésre való törekvés, azon-

¹³⁴ Javaslat: i. m. (132), 2. cikk (1) bekezdése.

¹³⁵ L. Ptk. 2:47. §.

¹³⁶ A helyesbítés előtt a szövegben a 2. cikk (1) bekezdés b) pontja a következőképpen hangzott: „has actual or potential commercial value because it is secret” L. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9475-2014-COR-1/en/pdf> (utolsó elérés időpontja: 2015. január 21.).

¹³⁷ Comments of the Max Planck Institute for Innovation and Competition of 3 June 2014 on the Proposal of the European Commission for a Directive on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure of 28 November 2013, COM(2013) 813 final (a tanulmány alkalmazásában a továbbiakban: kommentár): http://www.ip.mpg.de/files/pdf3/Translation_Stellungnahme_TSP_MPI_clear_AF_with_changes.pdf 19–20. pont (utolsó elérés időpontja: 2015. január 21.).

¹³⁸ Kommentár: i. m. (137), 19–20. pont.

ban az EU kevésbé fejlett jogi kultúrával rendelkező államaiban az e javaslat nyomán kialakuló gyakorlat felesleges kockázatot jelentene a jogosultak számára. Ebben a kérdésben megtartható a különböző nemzeti jogok által már kimunkált tesztek eredménye, nem szükséges mindenáron központosítani és uniformizálni. A javaslat 3. cikk (1) bekezdése szerint az „üzleti titok jogosultjai” érvényesíthetik igényeiket a javaslat alapján, fontos tehát meghatározni azt a kört, amelynek tagjai az „üzleti titok jogosultjai” lehetnek. A 2. cikk (2) bekezdése szerint az üzleti titok jogosultja „az üzleti titok feletti ellenőrzés gyakorlására feljogosított természetes vagy jogi személy”.¹³⁹ Ez a rendelkezés a magyar jogra mindenképpen hatással lesz, ugyanis a hatályos Ptk. szerint a jog csak személyesen gyakorolható¹⁴⁰ tekintettel arra, hogy a védett ismeret személyiségi jog. Az irányelv hatálybalépése esetén tehát rendelkezni kell majd a képviselet útján történő joggyakorlásról is. Kérdések természetesen itt is felvetődnek. Jogosulttá válik-e a független visszafejtést végrehajtó személy? Ki gyakorol ellenőrzést az ismeret felett, ha annak kifejlesztése többek közös munkájának az eredménye? Jogosult-e a munkaviszonyban kifejlesztett ismeret esetén maga a kifejlesztő, vagy csak az, aki erre utasítást adott? Vagy jogosult-e a munkavállaló, akinek jogszerűen a tudomására hozták a know-how-t? Ezekre a kérdésekre a magyar jog, illetve a bírói gyakorlat alapján választ lehet találni, azonban érdekes lesz látni az irányelv hatásait ebben a tekintetben is. Jogsértőnek a javaslat azt a természetes vagy jogi személyt tekinti, aki az üzleti titkot jogosulatlanul megszerzi, felhasználja vagy felfedi.¹⁴¹ Ezzel a meghatározással nincs is probléma, ennél sokkal érdekesebb a jogsértő termék fogalma, amely a javaslat szerint: „olyan termék, amelynek kialakítása, minősége, működése, előállítási folyamata vagy forgalmazása jelentős mértékben a jogosulatlanul megszerzett, felhasznált vagy felfedett üzleti titokra épül”. Ez a meghatározás a kommentár szerint is túl tág,¹⁴² ráadásul a jogsértő termékek elkobozhatók és a gazdasági forgalomból kizárhatók. Túlzás lenne a piacra lépést azért megtiltani, mert az adott esetben merőben új termék marketingje során üzleti titkokat jogosulatlanul használtak fel. Például ha a jogszerűtlenül megszerzett üzleti titok egy klienslista, amelynek alapján a jogsértő saját, teljesen egyedi termékét értékesíti a jogosult vásárlóinak, megállapítható e szakasz szerint a termék jogsértő volta, mivel forgalmazása jelentős mértékben a jogosulatlanul megszerzett üzleti titokra épül, holott maga a termék semmiben nem hasonlít az üzleti titok jogosultjának a termékéhez. A termék jogsértő voltának a megállapítása után pedig semmi nem akadályozza a jogosultat, hogy versenytársa termékét bírósági ítélettel szorítsa ki a piacról. A kommentár kifogásolja továbbá, hogy a szankcionálás lehetőségének az időbelisége nincs kellően szabályozva, hiszen nem tudjuk, hogy a jogérvényesítés lehetősége fennmarad-e például azután, hogy az ismeret elveszíti titkos jellegét.¹⁴³ Az irányelvja-

¹³⁹ Javaslat: i. m. (132), 2. cikk (2) bekezdés.

¹⁴⁰ L. Ptk. 2:54.§ (1) bekezdés, illetve a kérdéskört érintettük a jelen tanulmány 3. fejezetében, a hatályos magyar jog által biztosított know-how oltalom ismertetésénél.

¹⁴¹ Javaslat: i. m. (132), 2. cikk (3) bekezdés.

¹⁴² Kommentár: i. m. (137), 22. pont.

¹⁴³ Kommentár: i. m. (137), 24. pont.

vaslat 3. cikke határozza meg a tiltott magatartások körét. A javaslat szerint két feltétel együttes megléte esetén tiltott egy magatartás, ha a jogsértő a jogosult hozzájárulása nélkül és tisztességtelenül szerzi meg, hasznosítja, illetve tárja fel az ismeretet. A jóhiszemű harmadik személyek ellen a javaslat alapján nem lehet fellépni. Az ismeretet hasznosító, megszerző személy jóhiszemű, ha nem tudta, és az adott körülmények között nem is kellett tudnia róla, hogy másnak a jogait sérti, és addig lehet jóhiszeműnek tekinteni, amíg a titokminőségről nem értesítik. A 3. cikk (1) bekezdése kötelezi a tagállamokat arra, hogy polgári jogi szankciókkal biztosítsák a know-how jogosultjának jogait. A 3. cikk (2) bekezdése meghatározza a jogtalan megszerzést, míg a (3) bekezdés a jogtalan hasznosítást/használatot és feltárást. A javaslat 3. cikk (2) bekezdésében a Bizottság által elfogadott szövegváltozathoz¹⁴⁴ képest jelentős módosítások történtek. A szövegből kikerült a lopás, a megvesztegetés, a megtévesztés és a titoktartási megállapodás vagy más titoktartási kötelezettség megszegése vagy arra való felbujtás révén elkövethető jogtalan megszerzés. A kommentár szerint¹⁴⁵ is helyes ezeknek az eseteknek a törlése a javaslatból, tekintettel arra, hogy ezeknek az alapvetően büntetőjogi fogalmaknak a harmonizációja nem valósult meg az EU-ban, ezért az értelmezésük más és más lehet az egyes nemzeti bíróságok előtt. A szakasz ad egy generálklausulát is, amely szerint jogszerűtlen megszerzésnek minősülnek az olyan „egyéb magatartási formák, amelyek a körülményektől függően az üzleti tisztesség követelményeivel ellentétesnek minősülnek”.¹⁴⁶ Ez a generálklauszula egyébként megfelelően lefedi a törölt esetköröket is. A javaslat 3. cikk (3) bekezdése a jogszerűtlen hasznosítást és feltárást szabályozza. Ilyennek tekinti azt, ha az ismeretet jogszerűtlenül szereztek meg, vagy ha ugyan jogszerűen szereztek meg, de a titokjogosult engedélye nélkül megszegték a titoktartási vagy az egyéb vonatkozó szerződéses kötelezettséget. A javaslat 4. cikke tartalmazza a kivételeket, két csoportra osztva. A fogalmi kivételeket az (1) és az (1a) bekezdés határozza meg, míg a (2) bekezdés alapján a meghatározott esetekben el kell utasítani a jogérvényesítési igényeket. A fogalmi kivételek a javaslat 10. preambulumbekkezdésében meghatározott elvek mentén alakulnak, amely kimondja, hogy az üzleti titokra nem lehet kizárólagos jogot alapítani. Ennek megfelelően a javaslat fogalmi kivételnek tekinti a független fejlesztés („independent discovery or creation”), a mérnöki visszafejtés („observation, study, disassembly or test of a product or object that has been made available to the public or that it is lawfully in the possession of the acquirer of the information who is free from any legally valid duty to limit the acquisition of the trade secret”), az üzleti tisztesség követelményével összeegyeztethető módon való megszerzés („any other practice which, under the circumstances, is in conformity with honest commercial practices”), illetve az Európai Unió

¹⁴⁴ A Bizottság által elfogadott szöveg 2013. november 28-án jelent meg. A magyar nyelvű változatot l.: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013PC0813&from=EN> (utolsó elérési időpontja: 2015. január 21.).

¹⁴⁵ Kommentár: i. m. (137), 26–30. pont.

¹⁴⁶ Javaslat: i. m. (132), 3. cikk (2) bekezdés f) pont.

vagy a tagállam joga által előírt vagy megengedett módon való megszerzés, használat, felfedés („The acquisition, use and disclosure of trade secrets shall be considered lawful to the extent that such acquisition, use or disclosure is required or allowed by Union or national law.”) eseteit. Ez utolsó fogalmi kivétellel kapcsolatban felmerül az a probléma, hogy a javaslat nem differenciál megfelelően a tény- és adattitok, illetve az ismerettitok között. Természetesen érthető – és támogatandó – törekvés, hogy egy költségvetési szerv ne bújhasson az üzleti titok oltalma mögé, amikor közérdekű adatigényléssel találkozik, azonban az adatigénylés semmi esetre sem terjedhet ki a költségvetési szerv használatában lévő ismerettitkokra.¹⁴⁷ A mérnöki visszafejtés kapcsán pedig a kommentár fogalmaz meg kritikát,¹⁴⁸ miszerint a visszafejtés utáni használatot korlátok közé kellene szorítani, legalábbis az olyan iparágak területén, ahol más hatékony szellemi tulajdon-védelem nem áll rendelkezésre. Ilyen területként a kozmetikai iparra hivatkozik, ahol például egy parfüm összetételét a know-how védelmének szabályaival lehet hatékonyan védeni, azonban ez könnyedén visszafejthető, így a szabályozás veszélyt jelent az iparág szereplőire nézve. A 4. cikk (2) bekezdése olyan eseteket határoz meg, amelyek esetében a jogérvényesítésre vonatkozó igényt el kell utasítani, ilyen értelemben tehát a szerzői jogi szabad felhasználásnak megfeleltethetők. A javaslat a következő négy esetet határozza meg ilyenként: „a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságának jogszerű érvényesítése; mulasztás, jogsértés vagy illegális tevékenység feltárása céljából, feltéve, hogy az üzleti titok állítólagos megszerzése, felhasználása vagy felfedése szükségszerű volt az említett feltáráshoz, és az alperes közérdekből cselekedett; az üzleti titkot a munkavállalók fedték fel a reprezentatív funkcióikat jogszerűen gyakorló képviselőik előtt – feltéve hogy annak felfedése szükséges volt az adott funkció ellátásához; uniós vagy nemzeti jog által elismert jogos érdek védelme céljából.”¹⁴⁹ Az első esetkör kapcsán a már előzőekben említett tény- és ismerettitok elválasztásának a hiánya merül fel ismét problémaként. A 10b. preambulumbekkezdés szerint erre a kitételre a sajtó szabadságának és pluralitásának a biztosítása érdekében van szükség, ahogy ezt az EU Alapjogi Charta 11. cikke előírja. Ez kétségtől fontos szempont, azonban a javaslat itt is túlzásba esik, az esetkört szűkíteni kellene a tény- és adattitok megszerzésére, felhasználására és feltáráására, korlátozni kellene azonban az ismerettitok (know-how) megismerésének, nyilvánosságra hozatalának feltételeit, természetesen a sajtószabadság garantálása mellett, azzal arányosan. A második esetkör összhangban van a magyar gyakorlattal,¹⁵⁰ azonban a „köz-

¹⁴⁷ Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján a közérdekű adatok megismerése korlátozható a szellemi tulajdonhoz fűződő jogra tekintettel, illetve a közérdekű adatok megismerésekor a „nyilvánosságra hozatal ... nem eredményezheti az olyan adatokhoz – így különösen a védett ismerethez – való hozzáférést, amelyek megismerése az üzleti tevékenység végzése szempontjából aránytalan sérelmet okozna, feltéve hogy ez nem akadályozza meg a közérdekből nyilvános adat megismerésének lehetőségét”. L.: Infotv. 27. § (2) h) pontja, 27. § (3) bekezdése.

¹⁴⁸ Kommentár: i. m. (137), 37. pont.

¹⁴⁹ Javaslat: i. m. (132), 4. cikk (2) bekezdés.

¹⁵⁰ L. BDT2014. 3076. BDT2011. 2442, BDT2009. 2126.

érdek” és a „szükségszerűség” fogalma némi bizonytalanságot visz a szabályba, amit a bírósági gyakorlatnak kell majd kiküszöbölnie. A harmadik esettel kapcsolatban azt érdemes kiemelni, hogy a reprezentatív funkciót ellátó képviselők számára – akiknek a részére történő felfedés számít kivételnek – előírható titoktartási kötelezettség, ráadásul a következő, negyedik esetkörrel együtt feleslegesnek tűnnek annyiban, hogy a fogalmi kivételek [a javaslat 4. cikk (1) bekezdésének c) pontja és az (1a) bekezdése] kellően lefedik ezeket az esetköröket is. A Bizottság szövegváltozatában szerepelt még egy esetkör, a „szerződésen kívüli kötelezettségnek való megfelelés céljából”¹⁵¹ való megszerzés, használat, felfedés esete, ezt azonban a Tanács kivette, és helyette az (1a) bekezdésben szabatosabban határozta meg ugyanezt az esetet. A javaslat III. fejezete a jogkövetkezményekkel, a jogérvényesítés lehetőségeivel és szabályaival foglalkozik. Az 5. cikk általános kötelezettséget ró a tagállamokra, amely szerint polgári jogi jogorvoslati lehetőségeket kell biztosítaniuk, amelyek „tisztességesek és méltányosak, szükségtelenül nem összetettek és nem költségesek, nem szabnak ésszerűtlen időkorlátokat, nem okoznak indokolatlan késedelmeket és hatékonyak és visszatartó erejűek”.¹⁵² A 6. cikk további általános elveket határoz meg a jogérvényesítési eljárások tekintetében már az eseti elbírálás szintjén, amikor előírja, hogy azokat olyan módon kell alkalmazni, amely „arányos, nem hoz létre akadályokat a belső piacon folytatott jogszerű kereskedelem előtt, és biztosítékokat ad a velük való visszaélés ellen”.¹⁵³ A javaslat 7. cikke – európai uniós jogforrástól szokatlan módon¹⁵⁴ – meghatároz egy elévülési jellegű határidőt a jogérvényesítésre. A szabály alapján a tagállamok kötelesek megállapítani a keresetindításra vonatkozó elévülési időket és a kapcsolódó részletszabályokat (elévülési idő kezdete, elévülés nyugvása és megszakadása). A szabály tehát nem harmonizálja az elévülési idő hosszát, csupán kimondja, hogy az nem lehet hat évnél hosszabb. Ez a szerény harmonizáció – amely ellentétesnek tűnhet a javaslat kimondott jogegységesítő céljával, azonban mégis helyeselhetőnek tűnik – érintetlenül hagyja a tagállamok eljárási szabályait, csupán a hat évnél nem hosszabb elévülési idő bevezetését követeli meg. A javaslat 8. cikke ennél nagyobb hangsúlyt fektet a harmonizációra az üzleti titok jogi eljárásokban való védelme kapcsán. Ahogy arról már a korábbiakban szó esett, az irányelvjavaslatot megelőző előkészítő tanulmányok tanúsága szerint az üzleti titok nyilvánosságra kerülésétől való félelem az egyik legjellemzőbb oka a jogérvényesítés hiányának.¹⁵⁵ Ennek a kérdésnek a kezelésére és az EU Alapjogi Chartájának 47. cikk (2) bekezdésében meghatározott tisztességes eljárás-hoz való jognak a biztosítására kerültek be a javaslatba a 8. cikk szabályai. Két kötelezettséget ró a tagállamokra a 8. cikk, az első szerint biztosítani kell, hogy az eljárásban részt vevő

¹⁵¹ A Bizottság által elfogadott, 2013. november 28-án megjelent szöveg 4. cikk (2) d) pontja. L.: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013PC0813&from=EN> (utolsó elérés időpontja: 2015. január 21.).

¹⁵² Javaslat: i. m. (132), 5. cikk (1)–(2) bekezdés.

¹⁵³ Javaslat: i. m. (132), 6. cikk (1) bekezdés.

¹⁵⁴ Kommentár: i. m. (137), 45. pont.

¹⁵⁵ Előkészítő tanulmány I.: i. m. (118), p. 6.

személyek ne hozhassák nyilvánosságra az eljárásban megismert üzleti titkot az eljárás lefolytatása alatt, illetve azt követően. Kivételt képez ez alól, ha az eljárás folytán megállapítják, hogy a kérdéses információ nem felel meg a 2. cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, és így nem üzleti titok, vagy ha egyéb módon közismertté válik. A második kötelezettség szerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy bíróságaik egyedi intézkedéseket tehessenek az üzleti titok bizalmas jellegének megőrzése érdekében. Ilyen intézkedés lehet az üzleti titokhoz vagy az azt tartalmazó dokumentumokhoz való hozzáférés részleges vagy teljes korlátozása (amely azonban egyik felet sem zárhatja ki az eljárásból¹⁵⁶), a tárgyalási jegyzőkönyvekhez, meghallgatásokhoz, szakértői véleményekhez való hozzáférés hasonló módon történő korlátozása, illetve a közérdekből nyilvános bírósági határozatok „anonimizálása” a bizalmas részek olvashatatlanná tételével. Ez a megoldás a magyar jog által is követett „in camera” eljárást teszi általánossá. A cikk (3) bekezdése garanciális jellegű szabályokkal biztosítja az egyensúlyt a jogi érdekek között, többek között biztosítja a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot, továbbá a felek és harmadik személyek jogos érdekeit egy általános szabállyal. Tekintettel arra, hogy az üzleti titokra nem vonatkozik a 2004/48/EK irányelv a szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről (a továbbiakban: jogérvényesítési irányelv),¹⁵⁷ a javaslat további hat cikke az bíróságok által igénybe vehető intézkedéseket és szankciókat tartalmazza. Ezek között a lefoglalás, az eltiltás, a gazdasági forgalomból való kizárás, a kártérítés és a bírósági határozat közzététele szerepel, amelyek igénybe vehetők ideiglenes intézkedésként, illetve az ügy érdemi eldöntésének függvényében alkalmazható szankcióként. Ezek a rendelkezések különösebb elemzésre nem szorulnak, de a teljesség kedvéért ezeket is szerepeltetjük. A javaslat 9. cikke az ideiglenes és megelőző intézkedéseket tartalmazza. Eszerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az üzleti titok jogosultjának kérelmére a bíróságok elrendelhesék az állítólagos jogsértővel szemben az üzleti titok felhasználásának, felfedésének ideiglenes megtiltását, a jogsértő termék előállításának, forgalomba hozatalának, illetve exportjának és importjának megtiltását, a gyaníthatóan jogsértő termék lefoglalását,¹⁵⁸ illetve hogy a gyaníthatóan jogsértő használat folytatását a jogosult számára fizetendő kártérítést biztosító garanciák nyújtásához köthessék.¹⁵⁹ A kommentár megjegyzi, hogy a javaslat nem tartalmaz szankciót arra vonatkozóan, ha az állítólagos jogsértő az ideiglenes intézkedést megszegné.¹⁶⁰ Ezt a hiányt a kommentár szerint pótolni kell, bár a nemzeti jogok vonatkozó eljárási szabályai elégséges

¹⁵⁶ A javaslat szerint mindegyik fél részéről legalább egy személy vagy annak jogi képviselője részére lehetővé kell tenni a hozzáférést. L. javaslat: i. m. (132), 8. cikk (2) bekezdés a) pont.

¹⁵⁷ Az irányelvjavaslatához készített hatástanulmány ettől kifejezetten eltanácsolta a jogalkotót. L. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013SC0471&qid=1421951610902&from=EN> (a továbbiakban: hatástanulmány), p. 267–268. Megjegyzendő azonban, hogy a tagállamok kiterjeszthetik az irányelv alkalmazását az üzleti titkokra is, figyelembe véve természetesen az üzleti titok szellemi tulajdon-jogoktól eltérő jellegét, ahogyan azt a magyar jogalkotó is tette. L.: Tpv. 86. és 88. §.

¹⁵⁸ Javaslat: i. m. (132), 9. cikk (1) bekezdés.

¹⁵⁹ Javaslat: i. m. (132), 9. cikk (2) bekezdés.

¹⁶⁰ Kommentár: i. m. (137), 48. pont.

biztosítékot adhatnak e kérdésben. A jogosultnak a fenti intézkedések igénybevételéhez „észszerűen elvárható” bizonyítékot kell nyújtania az üzleti titok létének, a jogsértésnek, illetve a jogosulatlan felfedés veszélyének a kérdésében. Amennyiben a jogsértést megállapítja a bíróság, a javaslat 11., 13., és 14. cikkében foglalt szankciókat rendelheti el. A 11. cikk alapján a következő tiltó és korrekciós intézkedések rendelhetők el: az üzleti titok felhasználásának vagy felfedésének a megtiltása, a jogsértő termékek előállításának, kínálásának, forgalomba hozatalának vagy felhasználásának, illetve jogsértő termékek ilyen célból történő behozatalának, kivitelének vagy raktározásának a megtiltása, a jogsértő termékek kivonása a piacról, a jogsértő termék jogsértő jellemzőjének az eltávolítása, a jogsértő termék megsemmisítése, illetve az üzleti titkot tartalmazó vagy az üzleti titok tárgyát képező dokumentumok, tárgyak, anyagok, vegyi anyagok vagy elektronikus fájlok összességének vagy részének a megsemmisítése, vagy – indokolt esetben – azok eljuttatása a felpereshez. A 12. cikk (3) bekezdése alapján vagyoni kártérítés alternatív alkalmazására is sor kerülhet, ha a jogsértő jóhiszemű volt, a fentebb kifejtett intézkedések alkalmazása aránytalan hátrányt jelentene a számára, és a sértett félnek a kártérítés észszerű elégtételnek tűnik. Ez a rendelkezés nyilván a jóhiszeműen eljáró személyeket próbálja védeni. A javaslat 13. cikke alapján az üzleti titok jogosultja kártérítésre is igényt tarthat. A kártérítés mértékének a megállapításánál figyelembe kell venni az elmaradt hasznot, a jogsértő jogszerű gazdagodását, illetve az üzleti titok jogosultjának nem vagyoni kárát is. A kártérítés vonatkozásában a tagállamok nemzeti jogukkal és gyakorlatukkal összhangban korlátozhatják a munkavállalók munkáltatójukkal szembeni kártérítési kötelezettségét a munkáltató üzleti titkának jogosulatlan megszerzése, felhasználása vagy felfedése tekintetében, ha a munkavállaló nem szándékosan szerezte meg, használta fel vagy fedte fel azt. Ez a szabály a gyengébb pozícióban lévő munkavállalót hivatott védeni. Végül a javaslat 14. cikke alapján a tagállamoknak lehetőséget kell teremteniük arra, hogy a jogsértés tárgyában hozott bírósági ítéletet a felperes kérelmére – a 8. cikkben foglalt szabályoknak megfelelően – közzétegyék.

5.4. Az irányelvjavaslat összevetése a TRIPS-megállapodás know-how-ra vonatkozó szabályával

Az Európai Unió mind a 28 tagállama tagja a Kereskedelmi Világszervezetnek, ennél fogva mindegyikük tekintetében kötelező erővel hat a TRIPS-megállapodás, ezért érdemes lehet összevetni a készülő irányelvjavaslatot a TRIPS-megállapodás nyújtotta szabályozási kerettel. Mindkét jogforrás minimumszabályozási rendszert követ,¹⁶¹ tehát a tagállamoknak legalább azt a védelmi szintet nyújtaniuk kell a jogrendszerükben, mint amit a megállapodás, illetve az irányelvjavaslat meghatároz. Ennél magasabb védelmet természetesen adhat egy tagállam, azonban a TRIPS-megállapodás nemzeti elbánás és legnagyobb kedvezmény elvé-

¹⁶¹ L.: a TRIPS-megállapodás az átültetés szabadságára vonatkozó 1. cikke, a javaslat minimumharmonizációt megkövetelő 1. cikke.

nek alapján, illetve a közösségi jogban szintén érvényesülő nemzeti elbánás elve és a diszkrimináció tilalma alapján ebben az esetben a magasabb védelmi szintet minden tagállam jogosultjainak meg kell adnia. A TRIPS-megállapodás által használt üzlettitok-definíciót veszi át majdhogynem változatlanul az irányelvjavaslat is,¹⁶² – tekintettel ennek konszenzusos voltára – helyeselhető módon. Az üzleti titok/know-how védelmét tehát korlátozott kizárólagos jogként valósítja meg a TRIPS-megállapodás és az irányelvjavaslat is, a jogsértés megállapításához a jogosult hozzájárulásának hiányát és a tisztességtelen módon való megszerzést, felhasználást, felfedést szabják feltételül. Az irányelvjavaslat a fogalom meghatározások között bevezet olyan fogalmakat, amelyek a TRIPS-megállapodásban nem szerepelnek. Ilyen az „üzleti titok jogosultja”, illetve a „jogsértő termék” fogalma. A javaslat „üzleti titok jogosultja” fogalmához hasonló szóhasználattal a TRIPS-megállapodásban is találkozhatunk,¹⁶³ azonban a jogérvényesítésről szóló fejezetben már egy másik fogalmat használ, amikor a „jogosult” („right holders”¹⁶⁴) számára biztosítja a keresetességi jogot. A cikkhez tartozó lábjegyzet pedig tovább bővíti a jogosultak körét, amikor kimondja, hogy a kifejezés „magában foglalja az ilyen jogok érvényesítésére feljogosított szövetségeket és egyesületeket is”.¹⁶⁵ Ilyen értelemben tehát az irányelvjavaslat alapján szűkebb a jogérvényesítésre jogosultak köre, habár a harmonizációs minimumkövetelményből fakadóan ebben a kérdésben is csak a javaslat elfogadása után a nemzeti jogok tudnak majd biztos állásfoglalást nyújtani. Ennek a rendelkezésnek az átültetése (ha úgy tetszik korrekciója) során a tagállamoknak támpont lehet a jogérvényesítési irányelv jogosultfogalma,¹⁶⁶ amely a TRIPS-megállapodás által használt kiterjesztő jogosultfogalom európai uniós megfelelőjének tekinthető. Annak ellenére, hogy a jogérvényesítési irányelv nem vonatkozik az üzleti titokra, egyes rendelkezései kiterjeszthetők az üzleti titok szabályozására a szellemi tulajdon-jogoktól való eltérések figyelembevételével. Így a jogérvényesítési irányelv 4. cikke is

¹⁶² L.: TRIPS-megállapodás 39. cikk (2) bekezdés; javaslat: i. m. (132), 2. cikk (1) bekezdése.

¹⁶³ L.: TRIPS-megállapodás 39. cikk „information lawfully within their control” fordulata, de vö.: a 42. cikk „right holders” fordulatával.

¹⁶⁴ A TRIPS-megállapodás kommentárja szerint a „right holders” kifejezést tágan kell értelmezni, abba mindazok beletartoznak, akiknek valamilyen jogállásuknál fogva jogérvényesítésre van lehetőségük. L.: *Garvais*: i. m. (107), p. 570.

¹⁶⁵ TRIPS-megállapodás 11. lábjegyzet.

¹⁶⁶ A jogérvényesítési irányelv 4. cikke szerint: „A tagállamok a következő személyeket tekintik jogosultnak az ezen fejezetben foglalt intézkedések, eljárások és jogorvoslatok kérelmezésére:

- a) a szellemi tulajdon-jogok jogosultjait az alkalmazandó jog rendelkezéseivel összhangban;
- b) minden más személyt, aki ilyen jogok használatára jogosult, így különösen a licencvevőket, feltéve, hogy azt az alkalmazandó jog lehetővé teszi, és annak rendelkezéseivel összhangban áll;
- c) a közös jogkezelő szervezeteket, amelyek szabályszerűen elismert jogosultsággal rendelkeznek arra, hogy a szellemi tulajdon-jogok jogosultjait képviseljék, feltéve, hogy azt az alkalmazandó jog megengedi, és annak rendelkezéseivel összhangban áll;
- d) a szakmai szervezeteket, amelyek szabályszerűen elismert jogosultsággal rendelkeznek arra, hogy a szellemi tulajdon-jogok jogosultjait képviseljék, feltéve, hogy azt az alkalmazandó jog lehetővé teszi, és annak rendelkezéseivel összhangban áll”.

alkalmazható, vagy ennek nyomán egy kifejezetten üzleti titokra vonatkozó fogalom alkotható. A TRIPS-megállapodás nem határozza meg a „jogsértő termék” fogalmát sem, azt a nemzeti jogokra és a nemzeti bíróságokra hagyja. A TRIPS-megállapodásban a jóhiszemű harmadik személyek védelme korlátozottan jelenik meg, például a 44. cikkben az ideiglenes intézkedések tekintetében kimondja a megállapodás, hogy a tagállamok nem kötelesek az ilyen intézkedéseket jóhiszemű harmadik személyekkel szemben biztosítani. Ezzel szemben a javaslat általában korlátozza a jóhiszemű harmadik személyekkel szembeni fellépést.¹⁶⁷ Ez a korlátozás addig él, amíg a jóhiszeműség megállapítható, ha a jóhiszemű jogsértő a jogsértésről való tudomásszerzés után nem szünteti meg a jogsértő tevékenységet vagy állapotot, az igényérvényesítési lehetőségek teljessége megnyílik. Az irányelvjavaslat egyik legjelentősebb újítása az üzleti titok jogi eljárásokban való védelmét szabályozó rész, amely a TRIPS-megállapodásban csak korlátozottan szerepel. A TRIPS-megállapodás 39. cikk (3) bekezdése tárgyában szűkítetten, a gyógyszer- és mezőgazdasági vegyi termékek vonatkozásában mondja ki, hogy a tagállamoknak hatékony eljárási szabályokat kell alkalmazniuk az engedélyezés során, amely alkalmas arra, hogy az üzleti titok/know-how nyilvánosságra kerülését megakadályozza. A 42. cikk már általánosabban fogalmazva mondja ki, hogy „az [igényérvényesítési] eljárás tartalmazzon szabályokat a bizalmas információk meghatározására és védelmére, feltéve, hogy ez nem ütközik az érvényes alkotmányos követelményekbe”.¹⁶⁸ Ilyen alkotmányos követelmény a bírósági eljárások teljes nyilvánossága, amit egyes tagállamokban kivételt nem engedve vesznek komolyan.¹⁶⁹ Az irányelvjavaslatban az „in camera” eljárás általánossá tételével az üzleti titok védelmét kifejezetten előmozdítják a jogi eljárásokban. A szankciórendszer tekintetében a TRIPS-megállapodás az általános szintjén marad, szemben a javaslattal, amely igen részletezően szerepelteti a szóba jöhető intézkedéseket és szankciókat. Azonban a vámjogi szabályokat a kettő közül csak a TRIPS-megállapodás szerepelteti, nyilván a belső piacon létrejött vámunió miatt ezek a szabályok uniós viszonylatban feleslegesek, de harmadik országok vonatkozásában az irányelvjavaslat is szerepeltethet szabályokat, kérdés, hogy ezek mennyire alkalmazhatók az üzleti titok vonatkozásában. Figyelemre méltóak még a TRIPS-megállapodás vitarendezési eljárást lehetővé tevő rendelkezései, azonban ezek helyettesítésére is megfelelő csatornák állnak az Európai Unió szerveinek a rendelkezésére, itt főként a kötelezettségszegési eljárásra és az Európai Unió Bírósága előtt emiatt folytatott perre gondolhatunk.

¹⁶⁷ L.: javaslat: i. m. (132), 12. cikk (3) bekezdése, a jogszabályhely a vagyoni kompenzációt jóhiszeműség esetén is előírja.

¹⁶⁸ TRIPS-megállapodás 42. cikk 5. mondata.

¹⁶⁹ A TRIPS-megállapodás kommentárja dél-amerikai és délkelet-ázsiai országokat említ. L.: *Garvais*: i. m. (107), p. 570.

6. ÖSSZEGZÉS, AZ IRÁNYELVJAVASLAT KRITIKÁJA

Az üzleti titokra és a know-how-ra vonatkozó szabályozás tagállami szinten – ahogy azt a dolgozat korábbi fejezeteiben bemutattuk – szerteágazó és széttartó, így az Európai Bizottság számára érthető módon szinte kihagyhatatlan harmonizációs terület. Ugyanakkor a kitűzött célok és az előrebocsátott hasznok nem feltétlenül valósulnak majd meg a javaslat nyomán. Azt már korábban jeleztük, hogy a javaslat egyik legnagyobb hátulütője a minimumszabály-jelleg, amelynek nyomán csupán csekély mértékű jogharmonizáció valószínűsíthető európai uniós viszonylatban. A javaslat igen széles mozgásteret enged a tagállamoknak (csakúgy, mint a TRIPS-megállapodás, amelynek nyomán a most kifogásolt szabályozási környezet kialakult az EU-ban), amelynek következtében a jogegységesítés – mint fő cél – megkérdőjeleződik. Természetes, hogy a jogegységesítés során körültekintően és óvatosan kell eljárni, ugyanakkor a túlzott óvatosság következtében elképzelhető, hogy az üzleti titok jogi szabályozásának egységesítésére törekvő kísérlet megbukik. A javaslatban fellelhető bizonytalanságok és a szabad átültetés révén valószínű, hogy a jelenlegi szabályozás továbbgondolása fog csupán bekövetkezni, a tagállamok a javaslathoz közelítve, de a jelenlegi szabályozást fel nem adva próbálnak majd megfelelni az irányelvjavaslatnak. Még ha nem is vagyunk ennyire borúlátóak, a Bizottság által elérni kívánt pozitív eredmények megvalósulása azért nem teljesen biztos. Ezen túlmenően az előkészítő tanulmány I. által vázolt gazdasági érvek sem feltétlenül állják meg a helyüket, egy kicsit úgy tűnik, mintha a számokkal a saját előfeltevésüket próbálták volna bizonyítani a Bizottságban, nem pedig a számok alapján próbálták volna megalapozott döntést hozni. Arra a kérdésre, hogy nőtt-e az elmúlt tíz évben az üzletititok-/know-how-jogsértés veszélye, a válaszadók 11,5%-a válaszolta, hogy jelentős mértékben nőtt, míg 26,6%-a válaszolta, hogy csekély mértékben, a maradék 61,9% szerint nem nőtt vagy éppenséggel csökkent a kockázat.¹⁷⁰ Ez a 38%-os adat persze nem hagyható figyelmen kívül, azonban nem is kifejezetten nyugtalanító, és nem feltétlenül kellene azonnali cselekvésre sarkallnia. Arra a kérdésre pedig, hogy az elmúlt tíz évben volt-e kísérlet az üzleti titok/know-how jogtalan megszerzésére, felhasználására, a válaszadók 79,5%-a nemmel („nem volt olyan kísérlet, amiről tudomásunk lenne”) felelt.¹⁷¹ Amit mindenképpen pozitívumként kell értékelnünk a javaslatban, az a kísérlet az üzleti titok/know-how védelmének biztosítására a jogi eljárásokban. Ez az igen fontos terület megalapozottan került a javaslatba, kérdés persze, hogy az átültetés során milyen mértékű harmonizáció valósul meg. Pozitívumnak tekinthető, hogy a büntetőjogi harmonizációról lemondott a Bizottság, ez részben a hatástanulmány javaslatára, részben pedig a szankcionálás arányossága – a büntetőjog *ultima ratio* jellege – miatt maradt el. E területen ráadásul a polgári jellegű szankciók hatásosabbak – legalábbis megfelelően hatásosak – lehetnek, még akkor is, ha a javaslat a punitív jellegű kártérítéseket elveti. Jelen tanulmány

¹⁷⁰ Előkészítő tanulmány I.: i. m. (118), p. 126.

¹⁷¹ Előkészítő tanulmány I.: i. m. (118), p. 127.

szerzőjének véleménye szerint a javaslat minimumszabály-jellege és a normaszöveg bizonytalanságai miatt jelenlegi formájában nem lesz képes ellátni az általa kitűzött célt, csupán az Európai Unió Bíróságának az előzetes döntéshozatali eljárások miatti ügyterhe fog növekedni, amennyiben az irányelvjavaslatot elfogadják. A jogegységesítés azonban nem elvetendő ötlet, tekintettel arra, hogy egyszerűbbé teheti az Unión belüli jogalkalmazást, és a vállalkozások számára is könnyebbséget jelenthetne szellemitulajdon-jogi portfóliójuk fenntartásában. Ennek során azonban következetesebben kell eljárni, a bizonytalanságok megszüntetése és a teljes harmonizáció megkövetelése lenne a helyes út, amennyiben az Európai Bizottság komolyan gondolja az üzleti titok és a know-how szabályozásának harmonizációját.